

HAVØRNA

Organ for Norsk Ornitologisk Forening avd. Nordland

nr 1

1990

HAVØRNA

NR 1 1990

Arbeidsutvalget for NOF Nordland:

Leder: Evald Hansen, Strand, 8400 Sortland
Kasserer: Sølvi Mathisen, Hegrev 2b, 8450 Stokmarknes
Sekretær: Ole P. Bergland

Lokallagsadresser:

1. Bodø l.l.v/Arne Nystad, Sneveien 63, 800 BODØ
2. Rana l.l. v/Kjell A.Meyer, Risegrana 7, 8610 GRUBHEI
3. Sortland l.l. v/Ole P. Bergland, 8400 SORTLAND
4. Sør-Salten l.l.v/Øystein Birkelund, 8170 ENCAVAGEN
5. Vestvågøy l.l. v/Harald Våge, box 153, 8374 FYGLE

LRSK Nordland:

Kjell A.Meyer, Rana
Magnar Fagerli, Ørnes
Johan A. Asphjell, Rognan

Redaksjon: Øystein Birkelund og Anfinn Myrvang

Forsidebilde: "Havørn i flukt" av Magnar Fagerli.

REDAKSJONELT

Etter et "lettere" påtrykk fra fjorårets årsmøte, sa jeg meg villig til å gi meg i kast med et prøvenummer av et fylkestidsskrift for Nordland. Behovet for et slikt blad burde være, og er, til stede i fullt monn. Rana-foreninga gir ut, i samarbeid med Rana Zoologiske Forening, et utmerket blad: "Ranas dyreliv". Dette til tross har ranværingene bidratt med verdifullt stoff til dette bladet. Også fra de andre lokallagene har jeg fått interessante artikler og gode bilder. Hvis dette bladet ikke skal bli en éngangsforeteelse, er dette en forutsetning også i framtiden.

Helt fornøyd er jeg imidlertid ikke. Fristen for innlevering av stoff var satt til 1.april, og ikke 1.mai. Datoen var ikke tilfeldig satt. Mai måned er for meg en svært travel tid. Som andre fugletittere er også jeg interessert å oppleve våren "in natura", og ikke bare bak lukkede gardiner.

Dette var et lite hjertesukk. Jeg skal likevel forsøke å gjøre bladet så lesverdig som mulig. En stor takk til Kjell Arne som sendte meg et lass med bilder i svart/hvitt.

Ansvarsløs tid ?

Nå nettopp fikk jeg telefon fra lensmannen i Meløy om at det var drevet i land en del oljeskadd fugl på Kalsholmen fyr utenfor Bolga. Jeg ringte utover til fyret og fikk snakke med en fyrvokter som var temmelig fortvilet. Masser av lundefugl var hardt tilgriset av olje. Stormåsen og havørna hadde herremåltid.

Fyrvokteren hadde ringt til Fylkesmannen, ansvarshavende for det interkommunale oljevernberedskap og lensmannen. Lite eller ingenting ble gjort for å kartlegge omfanget av oljeutslippet, som selvfølgelig hadde blitt foretatt om natta. Fyrvokteren var, med rette, både irritert og frustrert.

Nå kan vi selvfølgelig kritisere de rette myndigheter, som stadig slår seg på brystet og sier at Norge har verdens beste oljeberedskap. Det skal kanskje ikke så mye til når andre land ikke har oljevern i det hele tatt.

Mitt spørsmål går imidlertid denne gang til de menneskene som slipper ut olje ulovlig. Hva slags ansvar føler de ? Lever vi i ei tid der vi kun tenker på oss selv. Hvis bare jeg har det bra, så kan det være pokker det samme med de andre. Får derimot JEG et problem, ja da er det ikke måte på hvor mye skyld de andre har. Eller: Hvis bare jeg kan tjene penger på noe, så gir jeg blaffen i natur, miljø og hele samfunnet.

I PLOGFORM MOT ØYRIKET

av Sølvi Mathisen

Fuglelivet i Lofoten og Vesterålen består av ca. 150 arter. Det interessante med denne delen av faunaen er at vi på en og samme dag kan oppleve spektret fra rovfugler, via store sjø- og andefugler til de vakreste småfugler. Flere nye arter synes å bli mer årviss og dermed mer vanlig. På de siste 10 årene kan jeg nevne polarsisik, måltrost, bokfink, strandsnipe, svarthalespove, brushane, vipe, skjeand og hvitkinngås.

Av enda nyere dato, dvs. i løpet av de siste fem årene er furu- og gran-korsnebb, gulbrynsanger, sandløper, sothøne, trekryper, tundragås og dvergfalk observert. I ny og ne har vi også celebre besøk, som når egrетthegra og styteløperen stikker innom. Med andre ord er det et meget variert og rikt fugleliv herute.

En stille maikveld fikk jeg for første gang oppleve synet. En fugleskare, i plogform, kom inn mot øyriket. Selv befant jeg meg i fjæresteinene. Det er alltid et yrende fugleliv på disse hundre metrene fra fjæra til småbjørkeskogen, en slik vårveld. For å være sikker tok jeg "plogen" i syne ved hjelp av kikkerten. Ingen tvil, det var gås og etter tiden ganske sikkert kortnebbgås.

I Haftornis "Våre fugler" var arten så vidt nevnt. Kanskje fordi at den er så lik sædgåsa i både låt og utseende. Men noe er spesielt for arten; den hekker på Svalbard, derfor også kalt Spitsberggås, og den hekker også på Island og Grønland. Kortnebbgåsa passerer Norge regelmessig på både høst- og vårtrekk.

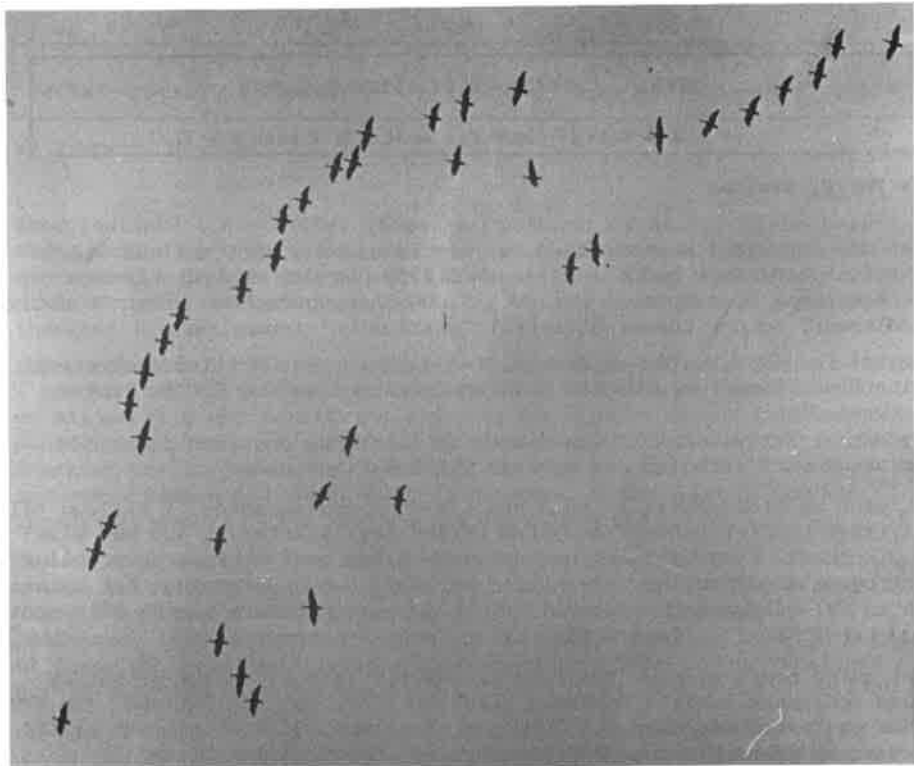
Ruta

Gåsa som skal til Svalbard for å hekke, overvintrer på kontinentet, nærmere bestemt fra nordvest-Tyskland til Nederland. Trekket kommer inn over Østlandet, går videre nord over Trøndelag og følger kysten hit opp. Når den passerer Østlandet går jungeltelegrafene og vi vet at om 6-7 dager kan vi vente de første flokkene. Enkelte tar en pust i bakken i Trondheimsfjorden. Før storhavet krysses må fuglen legge opp ekstra næring. De svakt grønne åkrene her ute ligger lettvidt til, så på få dager er store områder levende, brune. Straks letter de, i flokk, finner sin plass i plogen og styrer spissen mot nordvest.

Beiting

Ganske beskjedent lander alltid de første flokkene i fjæresteinene. Det frodige "tanggresset" står der innbydende. I rolig gange beiter disse. Når et par dager er gått har mengden økt betraktelig. Det blir trangt om plassen og lite om mat, så beiteområdet utvides. Problemet for gåsa og bøndene er at de lever av de samme stråene. Fugleflokkene utsettes for jaging og blir derfor svært så skye.

Men dog, om et år er striden glemt og nye flokker lander.

Kortnebbgås på vei nordover.

Foto: Magnar Fagerli

Registrering

Vestvågøy og Sortland lokallag av NOF har de siste to årene utført et systematisk registreringsarbeid på kortnebbgås. Et slikt arbeid har ikke vært utført på denne arten her oppe tidligere. Prosjektet skal gå over fem år, og vi har hittil fått økonomisk støtte fra miljøvernavdelingen på fylket.

Arbeidet går ut på å telle antall fugl samt registrere innslag av andre gåseslag. Vanlige innslag er sædgås, tundragås og snøgås. Etter at de første flokkene er ankommet, ca. 8.mai, bestemmes en startdag, og annen- hver dag fra klokken seks utføres feltarbeidet. Det hele pågår så i vel en uke, til ca. 18.mai.

En flokk kan telle fra 2 til 1500 fugl! Du skulle ha hørt lyden og sett synet! Tendensen de siste årene er en svak økning i våre telleresultater. Vi antar at dette skyldes en mer systematisk registrering og ikke nødvendigvis en økt bestand.

Etter endt prosjektarbeid håper vi å kunne meddele dere noe mer om flokk-sammensetning, flokkstørrelse og trekkroute til Spitsberggås.

NOF, BODØ LOKALLAG

- lite, men eksklusivt

av Tor E. Kvalnes

Den noe ambisiøse overskriften har sin bakgrunn i vårt medlemstall. Rundt 15 medlemmer hadde lokallaget i 1989, og det er tynt når man tenker på at Bodø kommune har ca. 35.000 innbyggere. Men vi er 15 aktive medlemmer, og der kommer uttrykket "eksklusivt" inn.

Styret for 1990 består av Arne Nystad (leder), Per Sollied (sekretær), Finn Fiva (kasserer), Gunnar Rofstad (styremedlem) og Tor E. Kvalnes (styremedlem).

Vi har et aktivitetsnivå som passer de fleste av oss, men det hadde selvsagt vært ønskelig med mer tid til lokallagsarbeid,

I løpet av året satser vi på å avvikle noen medlemsmøter, i tillegg til styremøter etter behov. Når våren nærmer seg, starter vi opp med planlagte turer. Turprogrammet har de siste årene vært et samarbeid mellom oss og Salten Naturlag. Våre turer har hatt god oppslutning. Det satses på en del gjengangere - det vil si at de mest populære turene blir satt opp hvert år. I tillegg setter vi opp noen nye turer årlig.

Det etter hvert kjente "Svalbard-prosjektet" ble til etter at ett av våre medlemmer besøkte Svalbard sommeren 1989. Han tok "ballen" med seg hjem og kastet den over til NOF, avd. Nordland. Slike turer har hittil bare vært gjennomført av enkeltmedlemmer, og altså ikke i regi av lokallaget. I lokallaget har vi heller satset på turer i "vårt" område.

Medlemmer i vårt lokallag har også i de senere årene hver vår hatt i oppdrag å delta i vakthold over fuglefaunaen på det fredete Karlsøyvær. Dette etter oppdrag fra Fylkesmannens Miljøvernavdeling.

Lokallaget har for 1990 søkt midler fra Fylkesmannen for å restaurere og oppfølge ærfuglhus i Saltenfjorden.

Andre aktiviteter er et fuglekasseprosjekt, vintertelling av sjøfugl i Saltenfjorden o.a.

I fuglekasseprosjektet har man satt opp noen kasser i aktuelle områder. De fleste kassene er uglekasser. Tømming, kontroll, vedlikehold og oppsetting av nye kasser er fine lokallagsaktiviteter. Dette gir muligheter til fotografering, ringmerking, fuglelåttopptak m.m.

Kartlegging av overvintrende sjøfugl i Saltenfjorden er et ledd av arbeidet som NINA (Norsk Institutt for Naturforskning) ønsker fulgt opp hvert år. Første helga i mars er en rekke tellere ute, med teleskop og notatblokker. Medlemmer som ønsker å være med på tellingen, får innpass i tellekorpsset. Hvert år får vi med nye tellere. (- Resultatene av de siste års tellinger finnes annet sted i tidsskriftet.)

NOF-SORTLAND - stort holkeprosjekt

av Bjørn H. Røsshag

Skogplantinga i distriktet vårt med snauhogst av store, gamle lauvskogsområder og tilplanting med gran, har desimert et viktig ledd i øko-kjeden - de hullrugende, insektetende spurvefuglene. Det er i slike ensarta, tettplantå granfelt vi kan forvente angrep av skadeinsekter i framtida.

NOF-Sortland l.l. har gjennom mange år gjort forsøk på å bedre balansen i naturen ved å sette ut rugekasser. Et tiltak som er svært rimelig og en miljømessig god forsikring i stedet for å pøse på med farlige giftstoffer når skaden er oppstått. Et kjøttmeispar forbruker ca. 10.000 insekter for å føre opp et ungekull; de har vanligvis to i løpet av sesongen. Sammen med svart-hvit fluesnapper er de svært effektive insektsbekjempere. Noen skogbrukere forstår dette.

Dersom effekten skal bli målbar i store felt, kreves det et betydelig antall kasser. Dette fikk vi løst nå i høst ved et samarbeide med Vesterålen Turlag som fikk midler til et sysselsettingstiltak. Ca. 150 småkasser, 10 for perleugle og 4 for kvinand er snekret og skal henges ut langs en oppmerket turløype gjennom et plantefelt. Fra tidligere har vi utplassert ca. 50 kasser som ligger like opptil dette området.

Opplegget tar sikte på å høyne naturopplevelsen for turgåere og fri-luftsfolk. For stadig flere betyr det svært mye å oppleve fugle- og dyrelivet på nært hold, men naturen må brukes med fornuft om vi skal ha glede av mangfoldet i den.

En del HVPU-klienter, psykisk utviklingshemmede personer, skal få ta del i prosjektet med ansvar for opphenging, registrering og vedlikehold av en del kasser.

Opplegget vil være et særlig godt alternativ til interesserte NOF-ere eller annen naturglad ungdom som f.eks. kan bruke det i biologifaget i skolen, men såvidt store prosjekt egner seg utmerket godt i forsknings-

sammenheng. Det er når en får følge slike prosjekt over tid at de synes å gi mening. Kanskje først etter 10-15 år kan en begynne og få en formening om svingningene i bestandene og lete etter årsakssammenhenger. Ved ringmerkingsforsøk

kan man følge individene fra år til annet, både stand- og trekkfugl. Det gir ril opplevelse når man finner samme fugl år etter år i samme området og vet at dette lille fjærnøstet har tilbakelagt enorme avstander over hav og land for en hekketur til Vesterålen.

Håukuglekasse. Både kvinand og perleugle har funnet seg til rette i denne kassen.

Foto: K.A.Meyer

Fra NOF-treffet 1988 i Bodø. Foto: K.A.Meyer

Glimt fra
NOF = treffet
SKAITI
1989

Foto: K.A.Meyer

NORSK ORNITOLOGISK FORENING (NOF)

Olav Tryggvassonsgt. 2-4, Trondheim
Postadresse: Postboks 2207, 7001 Trondheim

NORSK HAGEFUGLTELLING.

Vi har nå gleden av å sende dere skjemaet som skal benyttes i den norske hagefugltellingen. NOF håper så mange som mulig vil delta i denne undersøkelsen, så det er fint hvis du finner flere som kan være interessert.

De viktigste punktene i forbindelse med undersøkelsen er:

- Prosjektet går egentlig fra 23. oktober til og med 20. mai, men du kan starte og slutte når du vil. Men husk å krysse av nederst på spaltene for de ukene du har gjort observasjoner. Når du avslutter, bør du sende skjemaet direkte til NOF.
- Som du vil se øverst på skjemaet, er registreringsukene 23.-29. oktober, 30. oktober - 5. november, dvs. hver uke går fra mandag til søndag.
- Det er allerede ført inn 9 arter på registreringsskjemaet, og meningen er at du skal føre inn andre arter fortløpende etter disse 9.
- Det er det største antallet du ser på en gang av hver art, i løpet av uken som skal noteres.
- Alle resultater, selv om det bare er fra noen få uker, vil være av verdi for prosjektet.
- Alle som deltar og sender inn sine skjema vil være med i trekningen av 5 bøker, "Fugler ved foringsbrettet" av Detlef Singer.

Har du spørsmål i forbindelse med undersøkelsen må du bare ta kontakt, enten med undertegnede (tlf. 02-538754) eller NOF-kontoret (tlf. 07-525142).

Lykke til, og på forhånd takk for innsatsen!

NORSK HAGEFUGLTELLING

ART	DATO MANED UKENR	23-29 O 43	30-5 O/N 44	6-12 N 45	13-19 N 46	20-26 N 47	27-3 N/D 48	4-10 D 49	11-17 D 50	18-24 D 51	25-31 D 52	1-7 J 1
KJØTTMEIS												
BLAMEIS												
GRASPUV												
PILFINK												
GRØNNFINK												
DOMPAP												
SKJÆRE												
SVARTTOST												
GRATOST												
REGISTRERINGER DENNE UKE?												
MAT LAGT UT DENNE UKE?												

EKSEMPEL PÅ SKJEMA

NOF Nordland oppfordrer alle sine medlemmer om å delta. Hagefugltellinga er enkel, uforpliktende, morsom og lærerik! Bli med.

Grønnfink er en vanlig "hagefugl".

Foto: Ø. Birkelund

Norsk vinterfugltelling

Norsk vinterfugltelling er et landsomfattende prosjekt som har pågått i mer enn ti år. Hensikten med prosjektet er å få en oversikt over fuglelivet om vinteren. Hvordan endres arts- og individantallet fra år til år?

Opplegget går ut på at hver deltager lager sin(e) spesielle rute. Alle rutene har ti tellepunkter der en i løpet av en femminuttersperiode teller alle fuglene en ser og hører. Hver sesong er det tre telleperioder en uke i månedskifte nov/des, to uker ved årsskiftet, og en uke i månedskiftet jan/feb. Reglene er slik at hver rute enten telles i alle tre periodene, eller bare i den midterste. Ved å telle alle periodene kan en få oversikt over utviklingen innen en og samme vinter.

I Nordland telles 10 - 15 ruter hver vinter. Det er imidlertid plass til mange flere, og jo flere ruter som telles jo bedre data får vi. Ønsker du å delta er det bare å ta kontakt med undertegnede, som er fylkeskoordinator, direkte, eller du kan ta kontakt med lokallaget ditt. Selv om det ikke er de helt store mengder med fugl i skogen om vinteren, er dette en fin anledning til å komme seg ut i det fri.

Viser forøvrig til artikkel i Vår Fuglefauna 4/89 side 239 - 243.
Utgifter kan dekkes med inntil kr 100 pr rute/år.

Kom igjen!

Harald Våge, Boks 153, 8374 FYGLE Tlf 088-81635 (p)

Å gråsisik-flokkene om vinteren er innslag av polarsisik ikke uvanlig.

Foto: K.A.Meyer

ACTION-FOTO - stærflykt

Tekst & foto: Tor E. Kvalnes

Motiver i bevegelse byr ofte på problemer for fotografen. I de fleste tilfellene gjelder det å fryse bevegelsen. Det vil si å få objektet skarpt midt i en bevegelse. For fuglefotografen er dette et kjent problem.

Stillestående fuglemotiver er relativt enkle å mestre. Og slike fotografier er de aller vanligste å se gjengitt i blad og bøker. Langt mer verdifulle er bilder som viser fugler i bevegelse. Slike bilder er ofte sjeldne, og er kanskje aldri blitt tatt av andre fotografer.

Rykkvis bevegelse

Nøkkelen til skarphet er lukkerhastigheten. Dersom lysforholdene eller filmen ikke tillater raske nok hastigheter, vil ofte eneste muligheten bli at man trykker ned utløseren akkurat i et øyeblikk fuglen står stille i en bevegelse. Her skal man merke seg at fuglene ofte beveger seg i små rykk. Disse korte "stoppene" i bevegelsen legger man vanligvis ikke merke til, men se f.eks. på stæren der den går og leter etter mat på bakken. Er man heldig med utløsningen, vil et slikt bilde kunne bli skarpt selv med hastigheter under 1/60 sekund.

Elektronblitz

Verre er det f.eks. med fugler i flykt. Skal småfuglenes raske vingebewegelser kunne "fryses", må hastigheten opp mot 1/1000 sekund, eller raskere, og blanderen må være helt åpen. Men ved bruk av elektronblitz vil slike hastigheter oppnås selv ved dårlige lysforhold. En elektronblitz gir vanligvis blinkhastigheter mellom 1/1000 og 1/10000 sek. Et slikt bilde bærer ofte preg av kunstig lys. Men hvis man likevel ønsker et slikt bilde, vil to hovedproblemer gjøre seg gjeldende, nemlig naturlig lys og avstand til motivet.

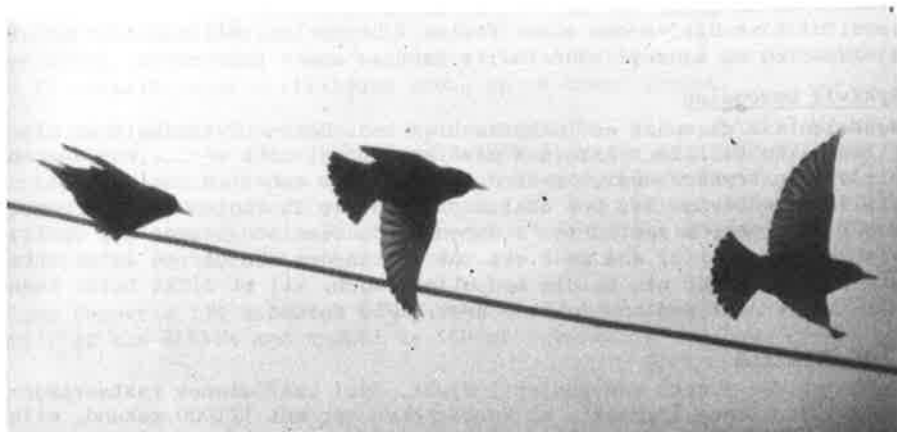
Det naturlige lyset vil kunne skape en ødeleggende skygge på bildet, ved at dette blir festet til filmen ved synkroniseringshastigheten, vanligvis 1/60 - 1/125 sek. På samme fotoet vil blitzlyset avtegne motivet kortere tid enn 1/1000 sek. Blitzfotografering i dagslys krever øvelse.

Avstanden til motivet må være innen visse grenser, bestemt ut fra blitzstyrken (ledetallet). Et teleobjektiv har en bestemt maksimal blenderåpning, vanligvis mellom 5.6 og 8. Dette begrenser avstanden til motivet sterkt. Ved utendørs fotografering vil dessuten også omgivelsene "sluke" en del lys, slik at man må beregne én til to steg større blenderåpning enn blitz-skalaen tilsier. Selv med en kraftig blitz med ledetall over 40 (f.eks. Metz) vil disse problemene gjøre seg gjeldende.

Filmhastigheten

Filmhastigheten er det store dilemmaet for fotografen. Raske bevegelser

tilsier en rask film, men da reduseres bildekvaliteten av grove korn i emulsjonen. Når det gjelder lysbildefilm, har jeg selv mest erfaring med 200 ISO, og da Ektachrome. Dette er en rask film, men likevel ikke av de raskeste (og mest kornete). En annen meget bra action-film er Kodachrome 200. Med en slik film kombinert med 300-500 mm objektiv er man godt rustet til action-fotografering.

Stær i oppflukt. Bildet viser tre individer i ulike faser av oppflukten. Her er altså ikke brukt motorframtrekk og tre eksponeringer på samme filmrute. For å "fryse" vingebevegelsene benyttet jeg 1/4000 sekunds eksponeringstid, på frihånd uten blitz.

Stativet

I motsetning til annen fuglefotografering så er stativet mindre anvendelig her. Et skulderstativ gjør ofte langt bedre nytte. Men stativ av kraftig type er egnet hvis man f.eks. sitter i kamouflasjetelt og venter at linerla skal lande i vannpytten rett foran for å bade. Eller dersom man ønsker å forevige løvsangeren når den går inn for landing på sin mest brukte sangkvist. Men bruk fornuften. I svært mange tilfeller er stativet i veien. En gyllen tommelfingerregel er at tallet for lukkerhastigheten ved frihåndsfotografering bør være minst like stort som nevneren i tallet for brennvidden. Benyttes, f.eks. 500 mm objektiv, bør lukkerhastigheten være 1/500 sek. eller raskere. Da er sjansen for bevegelsesuskarphet ved skjelvende hender minst.

MØTE MED TROLLFUGLEN

av Bjørn H. Røsshag

Det var ønske om å få se denne, for mange ukjente fuglen på nært hold som fikk meg ut av godstolen en dag i midten av september 1989.

I fuglebøker av eldre årgang hevdes det at eneste kjente hekkelokalitet i landet er ved Røst der fuglen ble oppdaget for første gang på 60-tallet. Folket i området hadde nok lagt merke til denne underlige fuglen når de om høsten var og hentet hjem sauene fra beite. Det vinglete fluktspillet og de underlige lydene kunne ikke sammenlignes med noen av fuglene de kjente og fikk derfor betegnelsen trollfuglen.

Nyere litteratur mener den er ganske vanlig langsmed kysten, men dens spesielle adferd gjør at den sjelden blir oppdaget. Den oppsøker hekkplassene på holmer og øyer bare etter mørkets frambrudd, som hos oss vil si fra etter midten av august. Først ved juletider er ungene flygedyktige.

Karl-Birger Strann ved Univ. i Tromsø har drevet undersøkelser på arten i flere år her i Nord-Norge. I høst var han på Bleiksøya, men ønsket å besøke andre fuglefjell i Vesterålen og søkte kontakt.

Vi la ut fra Hovden til Frugga, ei øy nord i havet. Været var i godlaget, vindstille, lett overskyet og havblikk, et sjeldent møte med yttersida. Eksperten fant fort fram til beste fangstplassen, og vi satte opp nettene mens det ennå var lyst nok. Så var det bare å vente på mørket.

Plutselig var det noe som strøk forbi som en flagrende skygge mot himmelen - så en til. Ved halv ellevetida gikk første fuglen i nettet. Et under av en fugl, denne havsvala! Ca 15 cm lang og 25 gr tung, sort med hvit stjertrot, lange slanke vinger og svømmeføtter. Den ligner litt på en svale, men er en nær slektning av havhesten og vår minste sjøfugl.

Det ble bare fire den natta før månen kom opp og aktiviteten avtok.

Neste kveld dro vi ut til Fuglnyken ved Nykvåg. Også der fikk vi ringmerka fire før vi ble overfalt av vind og regn og måtte avbryte fangsten. Mens vi satt nede på bergan og venta på skyss svirret det støtt fugl forbi, noe som kunne tyde på at vi her hadde med en større hekkelokalitet å gjøre.

Svaret på dette får vi vente med til neste høst. Da legger NOF-Sortland lokallag opp til et omfattende registreringsarbeide langs yttersida av Langøya. Et internasjonalt havsvalprosjekt som pågår gjør at det blir ekstra spennende å ta del i dette arbeidet i tida fremover.

Lokalbefolkninga mente de aldri hadde hørt om at havsvala var observert i området. I ettertid fikk jeg fortalt av en gammel fisker i Hovden at han fra tid til annen hadde sett en svart liten fugl i ytteregga når han på ettersommeren dreiv seifiske der ute. Den syntes "å ri på ryggen av havhesten".

Ved juletider 1986 ble en landdrevet fugl funnet i Bø i Vesterålen.

Spillende tiur.

Foto: K.A.Meyer

STORFUGLPROSJEKTET I RANA

— inn i sin syvende feltsesong

av Espen Dahl

Vi skriver mars 1990 og står på terskelen til en ny vår. For Storfuglprosjektet i Rana er dette den syvende feltsesongen.

Storfuglprosjektet ble igangsatt i 1984 på bakgrunn av tiltagende uro over hva man var vitne til i barskogsområdene i kommunen. Tidligere så rike storfuglmarker var etterhvert blitt heller fattige på fugl. Som en art tilpasset klimakspreget skog, var storfuglen dermed en indikasjon på en negativ trend for en hel del fuglearter spesialisert mot gammel naturskog. Storfuglen er en takknemlig fugl å arbeide med, og for en hel del mennesker står den som symbol for villmark og urskog. At man valgte nettopp tiuren som objekt for nærmere undersøkelser var derfor ganske naturlig. Ved et aktivt arbeide med storfugl, ville en dessuten kunne rette en hel del oppmerksomhet mot andre aktuelle arter og videre få en brukbar kunnskap om barskogsforekomstene i kommunen.

I NOF's arkiver hadde man fra starten av kunnskap om 3 tiurleiker i Rana. Alle var kjent gjennom meddelelser fra lokalbefolkning. Hovedpoenget med Storfuglprosjektet var nettopp å kartlegge leiklokaliteter. Siden ingen hadde erfaring med inventering av leikplasser, var det en del spenning knyttet til hvilken metodikk man burde benytte i arbeidet. Praktisk arbeide og atskillige kilometer trasking i blaut vårsnø ga likevel resultater. Prosjektmedarbeiderne utviklet hva man kan kalle en egen teft for hvor storfuglen var å finne. Nitid feltarbeid har etterhvert vist seg å være den sikreste måten å spore opp leikene på. Utspørring av lokalbefolkning har gitt svært få resultater. Til en viss grad har det sammenheng med tilbakeholdenhet, men kan først og fremst spores til at folk rett og slett ikke kjenner til leikene.

Pr. idag er i overkant av 30 leikplasser kartlagt av Storfuglprosjektet. I den grad en har funnet det hensiktsmessig har man gått ut med informasjon til grunneiere. Hensikten har vært å motivere for vern om viktige biotoper og generelle flerbrukshensyn ved avvikning av skog. I hvilken grad man har lykkes i dette kan en alltid spørre seg om. Mange av leiklokalitetene er etterhvert hardt presset av inngrep, og framtidig status er i flere tilfeller nokså usikker. Et paradoks i den sammenheng, er at dette særlig gjelder for leiker på statens grunn.

Storfuglbestanden i Rana generelt har de siste årene holdt seg stabilt men på et lavt nivå. Trenden er likefullt negativ, og på to lokaliteter er spilleaktiviteten nå fullstendig opphørt. Framover vil det bli interessant å følge opp disse leikene for å se om bestanden tar seg opp og om leikområdene tas i bruk på nytt.

Flatehogst i Rana. Mange leikplasser er uthogd.

Foto: K.A.Meyer

Viktigste oppgave prosjektet står overfor er imidlertid å foreta en evaluering av de leiklokalitetene som til nå er kjent. Et slikt arbeid vil ha praktisk nytte som grunnlag for prioriteringer hos miljøvernmyndigheter og grunneiere.

På lengre sikt er det kanskje likevel myndighetenes landbrukspolitik som vil avgjøre hvordan framtidas skoger skal se ut og altså i hvilken utstrekning vi skal få anledning til å oppleve karakterfuglen for våre barskoger, tiuren. Så lenge ingen støtteordninger finnes for å understøtte et mer miljø- og viltvennlig skogbruk, og de subsidier som eksisterer går nettopp til avvirkning av våre mest utilgjengelige og beste vilt- og skogsfuglmarker, er vernearbeid temmelig fånyttet. Så ille er det at en nesten fristes til å tro at EF-medlemskap er eneste berging for norsk barskogsfauna.....

GRUNNFJORDEN NATURRESERVAT

av Bjørn H. Røsshag

Vesterålen har flere store våtmarksområder med rikt fugleliv. Et av de mest interessante ligger på nord-østsida av Langøya ved Grunnfjorden i Øksnes kommune. Det er ca. 4000 da stort, og omfatter foruten brakkvannsbassenget i Grunnfjorden flere småvatn, bekker, langgrunne fjæresoner og store myrområder.

Området inneholder gunstige biotoper for vannfugl hele året, men har kanskje sin viktigste funksjon som rasteplass for vadere og ender under vår- og høsttrekket og som overvintringsområde for sangsvaner. Totalt ble 67 fuglearter registrert innafør området i perioden 1975-79 før det ble freda og fikk status som naturreservat.

Høsten 1988 fikk NOF-Sortland l.l. i oppdrag av miljøvernavingdelinga i fylket å kartlegge fuglelivet innafør naturreservatet i perioden oktober - desember. Arsaken var den store dødeligheten av fugl mot kraftledning. To 22 kv ledninger krysser området i retning nord-sør/øst-vest og representerer en betydelig fare for fugl i de mest trafikkerte områdene. Spesielt utsatte synes sangsvanene å være med en nærmest katastrofal nedgang i den overvintrende bestanden.

Vi krysset området langs ledningsnettlet to ganger hver helg og registrerte bevegelser og kollisjoner undervegs. Fra høgste punkt i området, Ramhaugen, fulgte vi med fuglelivet morggen og kveld og registrerte de viktigste trekkrutene.

Sangsvane

Foto: K.A.Meyer

Havelle

Foto: Magnar Fagerli

Så seint på høsten har de store flokkene av brunnakke og krikvand forlatt området. Inne på Grunnfjorden har flokker på flere hundre individ blitt observert fra tidlig på høsten før hovedtyngda av sangsvanene kommer inn og overtar. En del stökkender holder seg også inne på fjorden, men utnytter i tillegg de gode matforholdene ute på Bussingvika eller ved Valen sammen med siland, sjøorre, havelle, ærfugl og skarv. Flokker av fjæreplytt på opptil 2-300 individ krysset området på jakt etter føde i de lange fjæresonene. De øvrige vaderne, også polarsnipa som opptrer årvisst i forholdsvis stort antall på høsttrekket, hadde søkt sørligere breddegrader. Et havørnpar fulgte nøye med i forholdene ved fjorden, og av og til streifet ei kongeørn innom. De hadde nok erfaring for at det lønte seg. Mye kollisjonsdrept fugl forsvinner slik, som mat for sulten rovfugl. Også reven hadde sitt daglige tråkk langs linja.

I løpet av de to mnd. registreringsarbeidet pågikk, varierte bestanden av sangsvaner fra 44 - 34 individ, noe som hevdes å være bare tredjedelen av bestanden for 20 år siden. Tre individ ble funnet kollisjonsdrepte ved Valen der vi registrerte hyppigste overflyvingsfrekvens, men flere kan være havnet i sjøen etter kollisjonen og ført med strømmen fra land.

Det var stort sett stabilt urolig vær heile høsten, bare i korte glimt

mellom elingene kunne vi nyte synet av det pulserende dyre- og fuglelivet ved fjorden. Slik hendte det i et løyan en grytidlig morgen i slutten av november. En bleik måne kastet ennå skygge på det rimtynne snølaget over de tilfrosne myrene, der jeg vandret langs linja på jakt etter fallvilt.

Jeg så ingen fugl ved det åpne partiet i fjorden, men hørte trompetlyder et sted ute fra Bussingvika, og tok en avstikker frem på haugen for å få bedre oversikt. Ved iskanten like utafor strømmen lå 15-20 sangsvaner i ferd med noe som kunne minne om en morgenkurtise. De reiste seg i vannet, viftet med vingene og bøyd hode og hals mens de utbasunerte sin ærbødige hilsen. En flokk fjæreplytt ble skremt av alt oppstyret og tok til vingene, mens noen dovne sel, som hadde sitt faste tilhold på et skjær like utafor, lot det hele gå upåaktet hen.

Ettersom det ikke var mulig å framskaffe midler til kabling, ble det foreslått merking med sterkt blåfarget spiralmarkører over de mest kollisjonsutsatte strekningene. Det ble imidlertid fra flere hold reist tvil om virkningene av en slik merking, og etter at partene hadde fått summet seg litt, ble likevel kabling tatt i bruk.

Honnør til alle som gjorde det mulig. Til ildsjelen, Johannes Karlsens utrettelige innsats gjennom artikler i avisene godt støttet av Øksnes Jeger & Fiskeforening. Og sist, men ikke minst til de bevilgende myndigheter ved DN, Fylkesmannen i Nordland, NVE og Vesterålen Kraftlag som forstod nødvendigheten av å beskytte fuglelivet i naturreservatet.

Strekningen over Valen ble kablet i november 1989. Da jeg besøkte området i det aktuelle tidsrommet lå 56 sangsvaner på Grunnfjorden. I løpet av vinteren er ingen funnet omkommet.

Ærfugl

Foto: Magnar Fagerli

SJØFUGLBESTANDEN I SALTENFJORDEN

Tekst & foto: Tor E. Kvalnes

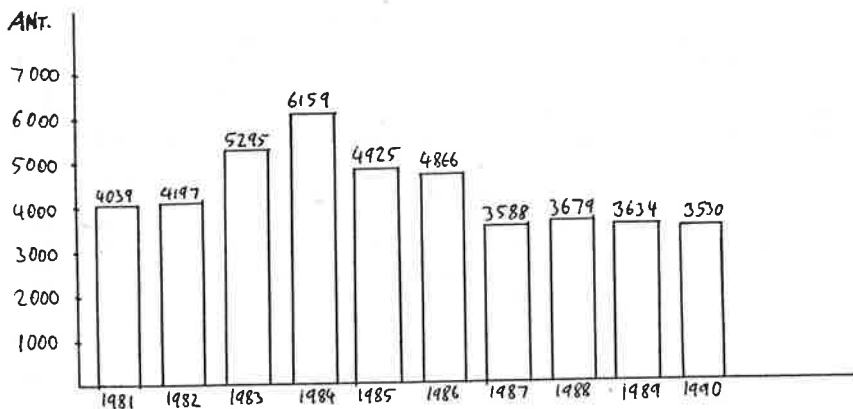
Hver vinter i begynnelsen av mars måned foretar NOF-Bodø lokallag vintertelling av sjøfugl i Saltenfjorden, fra ytterst til innerst. Oppdraget blir gitt av Norsk Institutt for Naturforskning, NINA. I 1990 ble tellingen foretatt i helgen 3.-4.mars. Været var sånn noenlunde bra, men noen snøbyger medførte ufrivillige pauser for tellerne. Tellerresultatene har likevel også i år omtrent samme grad av pålitelighet som tidligere år.

Av diagrammet for ærfugl går det fram at bestanden for 1990 var nokså nær den samme som for alle årene fra 1987 og til nå. 3530 ble totaltallet for hele Saltenfjorden. I 1984 hadde vi et toppår, med hele 6259 individer. I forhold til dette året har vi altså til nå fått en reduksjon på 42,68%. Bestanden ser likevel foreløpig ut til å ha stabilisert seg, men den videre bestandsutvikling vil bli nøye overvåket.

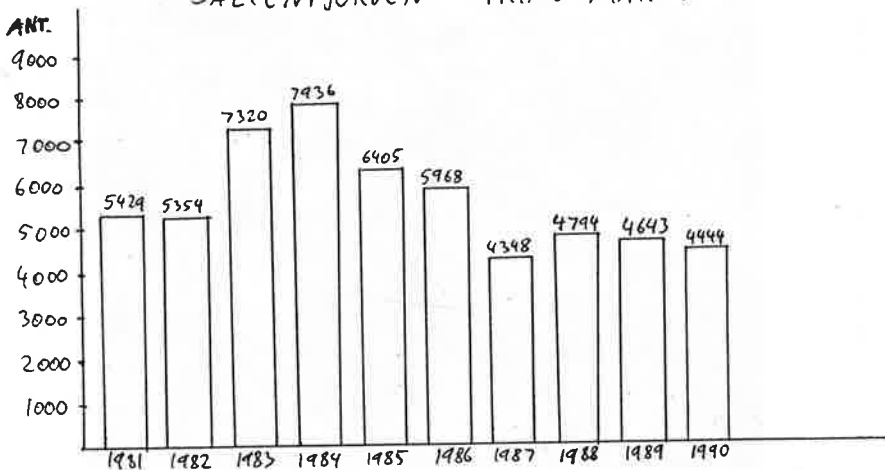
Utviklingen i totaltallet for andefugler i fjordsystemet avviker ikke særlig fra ærfuglens. Dette skyldes i alt vesentlig at ærfuglen utgjør en såvidt stor del av andefuglene i fjorden. Dette får naturlig nok avgjørende innvirkning på totaltallet.

ÆRFUGL - SALTENFJORDEN - PRIMO MARS.

TOTALT ANDEFUGLER (INKL. IKKE ARTSBEST. ENDER) - SALTENFJORDEN - PRIMO MARS.

Utarbeidet av Tor E. Kvalnes

JUVENILEN

SILDEMASEN

Jeg satt på stua da jeg oppdaget måsen. Jeg fikk vite senere på dagen at det var en sildemåse. Tjelden stupte mot måsen, jeg gikk ut på trappa, tok på meg støvlene og gikk ut på marka.

Måsen skvatt. Han var tydeligvis redd meg. Jeg la den i garasjen oppå en redningsvest. Etterpå ringte jeg Øystein Birkelund. Han skulle komme og se på den. Pappa kom med en kasse papirspon, det var bra, for måsen lå ikke godt der den lå. Øystein kom kort etter. Han sa at det var en sildemåse. Jeg la den i dukkehuset vårt. Etterpå fikk den potet og sardiner i olivenolje, og den spiste litt og ristet på hodet. Etterpå sov den litt. I kveldinga skiftet jeg papirspon. Dagen etterpå var den død.

Brynjulf Bakklund, 11 år.

Brynjulf med den syke sildemåsen.

STORSPOVEN

Storspoven er en av de tidligere fuglene om våren. Omkring midten av mars har vi forløperne, og ikke lenge etter kan vi se og høre parene utover lyngheiene. Storspoven - også kalt kystspoven - er vanligvis en nokså sky fugl, som ikke slipper folk så nær innpå seg.

Men ved reiret er den aggressiv og hissig, og den som ferdes i terrenget der fuglen ruger, vil før eller senere se den på tilstrekkelig nær avstand til å se det som særpreger fuglen.

Fargen er høyst ordinær, vesentlig brunlig, men fuglen hører til våre største vadere. Den har lange ben, så den rager godt opp, og fremfor alt har den et utrolig langt nebb, sterkt krummet nedover.

Hannen er noe mindre enn hunnen, og i rugetiden er den den første som slår etter en katt, en hund eller et menneske som våger seg for nært reiret.

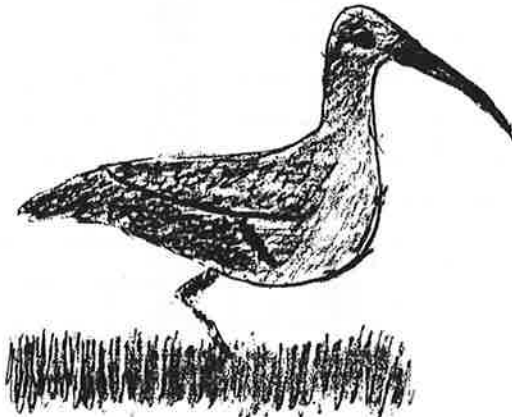
De fire store grønn-brunflekkelige eggene ligger i en simpel grop i jorda, og avvekslet varmes de av hunn og hann. Men så snart ungene kommer, er det faren som tar seg mest av dem. Hunnen er mer likegyldig, og før eller senere slår den seg i lag med en medsøster og stryker sin vei til strandpromenaden, mens hannen ikke kommer etter før ungene har kommet seg på vingene.

Storspoven er en vanlig rugefugl langs kysten fra Jæren til Finmark. I trekktiden kan man treffe den i indre deler av landet, men hyppigere her er den mindre småspoven eller heispoven. Den ruger nok også ved kysten, på lyngheiene, men fins også i fjelltraktene inne i landet. De to spovene er temmelig like av utseende, og man skal ha begge to foran seg for å kunne se forskjell på dem.

Flyr det opp en enkelt eller flere foran deg, er saken verre.

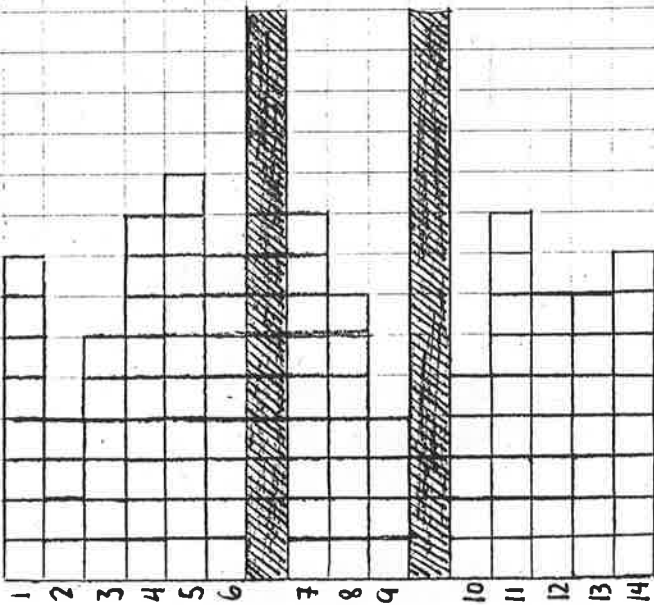
Et godt hjelpemiddel er låten, som hos storspoven vanligvis er en dobbel, klar fløyte tone, mens småspovens låt er tett etter hverandre, nesten som en lang trille.

Stian Myrvang.

KRYSSORD

Løsnings-
orden ↓

laget av: Heidi Svart's Brevika

- ① Hien ørn.
- ② Er en nattrorfugl
- ③ Sier ko-ko.
- ④ Svalen som bygger reir
i løven
- ⑤ Hvilken fugl tenker vi
på: Elv og sang?
- ⑥ "Skabbtjeld"
- ⑦ Hva slags fugl tenker vi
når vi sier siv og sang?
- ⑧ Buldrer på spilleplassen
hever ved kysten.
- ⑨ Har langt nebb, og lange
fotter og lever ved kysten
- ⑩ En som studerer fugler.
- ⑪ Hvilken fugl tenker vi på
når vi sier Bok...?
- ⑫ Kjent fugl på matbrettet
- ⑬ Sies hanen - baklengs.
- ⑭ Nina og Sissel Meløy Sund

Småplukk

VER FORSIKTIG
KJØR IKKE
PÅ FUGLENE

TEGNET AV
STIAN MYRVIANG

1. Vilke type fugl blir kalt sjøpapegøye?
2. Vilke type fugl har langt, buet nebb?
3. Det norske navnet på Bubo bobo?
4. Skjergårdens farge-glade pratmaker?
5. Vilke type fugl har "Plutus alle" fel latinsk navn?

Thomas Knutsen

JARTALK

TEGNET AV RAYMOND BIRTSJØLSTAD

Svarene finner du
på side 35.

FINN 25 FUGLENAVN.

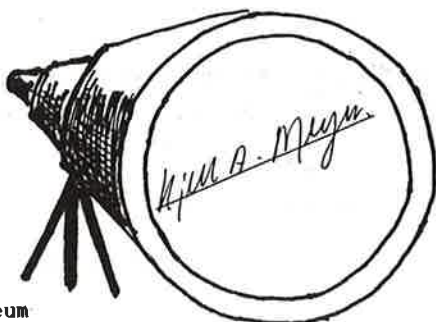
FINNER DU TRE GUTTE NAVN

SÅ SER DU HVEM SOM HAR LAGET DENNE
OPPGAVEN.

Du finner fuglenavnene
vannrett, loddrett og diagonalt.

C	G	O	H	S	I	L	D	E	M	A	K	E	S	G	B
K	B	R	Y	N	J	U	L	F	S	K	J	R	F	M	Ø
V	I	R	I	S	V	P	P	E	G	U	Ø	K	V	I	R
Y	B	H	F	R	L	G	V	F	H	T	T	I	H	Y	R
H	T	A	Ø	Ø	S	T	R	A	T	O	T	R	I	G	U
F	P	N	S	D	L	P	T	I	S	I	M	M	A	I	G
U	È	E	S	T	O	R	S	P	O	V	E	Y	U	N	D
G	R	R	E	R	M	M	A	M	H	R	I	Ø	M	G	E
L	L	Æ	K	O	V	Æ	P	G	R	Å	S	P	U	R	V
E	E	T	A	S	I	T	L	A	P	R	Q	S	L	M	K
K	U	S	L	T	E	R	N	E	P	N	U	A	C	U	A
O	G	H	L	H	U	B	R	O	R	G	M	T	E	S	Å
N	L	Å	S	R	K	C	B	Ø	R	Ø	S	S	O	V	P
G	E	L	Å	V	E	S	V	A	L	E	S	Y	I	Å	T
E	R	U	T	P	P	A	N	M	N	O	D	K	A	K	D
N	Q	S	S	U	H	M	T	V	F	F	K	A	V	K	H
H	R	A	P	T	E	H	A	U	K	A	H	Y	B	D	G
K	G	H	A	I	R	A	A	L	B	A	T	R	O	S	S
G	R	Å	S	I	S	I	K	S	A	X	C	G	B	X	S
R	U	N	Y	M	O	R	T	È	N	R	T	D	Y	E	T

i kikkerten

Navn: Kjell A. Meyer

Yrke: Tidl. kranfører v/
A/S Norsk Koksverk.

Nå: Preparantass. v/Rana Museum

Hobbyer: Alt som har med natur å gjøre, ornitologi, sportsfiske, fotografering, frimerker, smalfilming.

Hva er det som gjør ornitologi til en spennende hobby?

- Den gir en større kjennskap til naturen. Å kjenne de forskjellige artene gir større utbytte og glede når en ferdes i naturen. Det er også spennende å kartlegge fuglelivet, trekke linjene bakover og slik forstå de utviklingen som skjer, hvordan forurensing og forstyrrelser griper inn i utviklingen. Fugler gir en følelse av liv til enhver tid, uansett hvor en ferdes. Fuglene finnes overalt. De er viktige for menneskene.

Hvordan fikk du interesse for ornitologi?

- Jeg har vokst opp med naturen; havet, skogen og fjellet. Fuglelivet var lett tilgjengelig, det var lett å oppdage detaljer.

Noen spesielle observasjoner?

- En gang fikk jeg se jaktfalken i sitt naturlige element. Som lyn fra klar himmel skar den ned mot en elvedal der den tok ei rype.

Det var også en opplevelse å få se den vakre mandarinanda.

forts. s.33

Kjell A. Meyer, leder i NOF-Rana, fikk miljøvernprisen i 1979.

NORSK ORNITOLOGISK FORENING

VESTVAGØY LOKALLAG

OVERVINTRENDE SANGSVANER PÅ VESTVAGØY I LOFOTEN

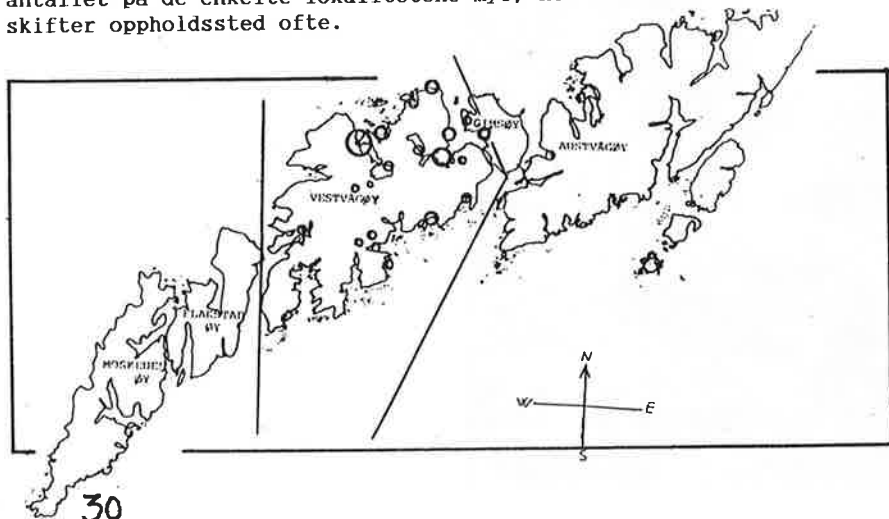
av Johan Sirnes

Hver vinter oppholder et stort antall sangsvaner seg på Vestvågøy. Fra 1982 har NOF-Vestvågøy lokallag tallet svaner på overvintringsplassene. Hver vinter er det tallet i månedskiftet nov/des. og i månedskiftet jan/feb., enkelte vintre også i februar og mars. Vi har skilt mellom voksne (hvite) og ungfugl (grå). De fire siste årene er også antall ungfugl i hvert kull tallet under novembertellingen. Telleområdet har vært Vestvågøy og alle viktige lokaliteter kan observeres fra bilvei.

OVERVINTRINGSLOKALITETENE.

Kartet viser beliggenheten til lokaliteter hvor vi har observert svaner.

De viktigste lokalitetene er brakkevannsstrømmer og grunne fjærområder. På høsten og i milde vintre ligger svanene spredt og beiter da også i innsjøer (små ringer inne på øya). Under kalde perioder når alle ferskvanns- og de fleste brakkevannslokalitetene er tilfrosset, konsentreres svanene i strømmen fra ytre Borgpoll hvor det er observert opptil 120 individer samtidig. Når det er lite is, varierer antallet på de enkelte lokalitetene mye, noe som viser at svanene skifter oppholdssted ofte.

TELLERESULTATER

De viktigste lokalitetene er oversiktlige og alle svanene som ligger der blir oppdaget, men enkelte andre steder har de gode muligheter til å stikke seg bort i viker og bak odder. Dette gjør at tallene ikke må sees på som absolutte, men vi regner med at vi har fått med oss det meste - i mange tilfelle samtlige fugler i området.

Observasjonene viser at de første svanene ankommer i begynnelsen av oktober. Antallet øker fram til desember og i desember, januar og februar er overvintringsbestanden noenlunde stabil, men observasjoner tyder på at flokker også forlater Vestvågøy i denne perioden. Svanene forsvinner fra Vestvågøy i løpet av mars og april.

Resultatene fra to tellinger hver vinter går fram av tabellen:

Sangsvaner om vinteren på Vestvågøy.

Vinter	Telledatoer	Antall		prosent ungfugl
		totalt	ungfugl	
81/82	31.1.82	89	20	22,5
82/83	12.12.82	116	17	14,7
	29.1-6.2.83	82	16	19,5
83/84	11.12.83	12	6	-
	28.1.84	100	18	18,0
84/85	2.12.84	68	8	11,8
	3.2.85	126	29	23,0
85/86	1.12.85	65	11	16,9
	2.2.86	86	9	10,5
86/87	30.11.86	53	19	35,8
	8.2.87	100	17	17,0
87/88	29.11.87	116	19	16,4
	31.1.88	105	16	15,2
88/89	27.11.88	86	8	9,3
	5.2.89	79	3	3,8
89/90	26.11.89	124	24	19,4
	3.2.90	91	18	19,8

Sangsvaner i Ytre Borgpoll. Vi ser 4 voksne og 1 ungfugl.

Foto: Geir Hallvard Nilssen

Av tabellen går det fram at tallene fra tellingen i nov/des er mest variable. Dette skyldes nok at svanene da ligger mer spredt og at flokker fremdeles kan være på vandring.

Maksimumstallene for hver overvintringsperiode varierer mellom 86 og 126 individer.

Måks.tallene for ungfugl varierer mellom 8 og 29, noe som gir ungfuglprosenten mellom 9,3 og 23,0. Bare et år skiller seg ut med maks. ungfuglprosent under 16, og det er 1988.

Kullstørrelse

Antall kull og kullstørrelsen er telt de fire siste årene under novembertellingen.

Dato	Antall		gjennomsn. kullstørrelse	
	ungfugl	kull		
30.11.86	19	6	3,4,3,3,4,2,	3,2
29.11.87	19	7	4,2,2,1,3,4,3.	2,7
27.11.88	8	4	5,1,1,1.	2,0
26.11.89	24	9	5,1,4,3,4,1,1,4,2,3.	2,7

Et svanepar legger 4-6 egg (sjelden opp til 8). Største kull som er observert er på 5 ungfugl. Også når det gjelder kullstørrelse skiller 1988 seg ut som det dårligste året.

VESTVÅGØYS BETYDNING SOM OVERVINTRINGSOMRADE.

I 1987 ble det foretatt en vintertelling av sjøfugl som dekket hele Lofoten, Vesterålen samt Lødingen, Ballangen og Hamarøy (Larsen 1987). Sangsvaner ble også tallet og de fordelte seg slik i februar:

Hadsel	17
Bø	3
Øksnes	30
Lødingen	7
Hamarøy	17
Vestvågøy	101

Dette viser at Vestvågøy er det viktigste overvintringsområdet i Nordre Nordland. Mindre flokker overvintrer også i Sør-Troms og lenger sør i Nordland, men ingen andre steder i Nord-Norge finner vi så store antall som i Vestvågøy.

Litteratur.

Larsen, B.H. 1987: Vintertellinger av sjøfugl i Lofoten og Vesterålen 1987. Rapport fra Direktoratet for Naturforvaltning forskningsavd.

forts. fra s. 29 : Kjell A. Meyer

Hva mener du er de viktigste oppgaver NOF Nordland står ovenfor?

- a) arbeid for vern av fuglelivet. Få myndighetene til å forstå viktigheten av vern. Få et enda bedre samarbeid med miljøvern-avdelinga på fylket.
- b) kartlegging og dokumentasjon av viktige fugleområder, så som våtmarker og barskog. Av dokumentasjon er det faktisk ingen ting å hente før 1970. Haftorn bygger på tilfeldige observasjoner, og er faktisk ubrukelig for Nord-Norge.
- c) utvikle bedre sosial kontakt mellom lagene og medlemmene. Med målbevisst arbeid vil medlemmene komme til automatisk, og befolkningen vil en også kunne få med seg. Dette har vi lyktes med i Rana.
- d) Ta ringmerkingen opp til ny vurdering. Pga av mye negativ omtale, er den med på å vanskeliggjøre samarbeidet med myndighetene

NORSK ORNITOLOGISK FORENING

Sør-Salten lokallag

PA TUR I SKOG OG MARK

av Øystein Birkelund

Meløy kommune omtales gjerne som et Norge i miniatyr. Her finnes alt av natur; skjærgård, frodige skogkledd øyer, lune vikar og dype fjorder, frodige dalar med vann og elver klemt imellom høye, spisse fjell, våtmarksområder, lauv- og barskog, jordbruksland og fjellvidder med fiskerike vann, evig is.....

I en slik natur trives masser av planter, dyr og fugler. Over 180 fuglearter er påvist i kommunen.

Her er det lett å finne godt egnede turmål, noe Sør-Salten l.l. har tatt konsekvensen av. I 1989 arrangerte vi 4 turer innenfor kommunens grenser. Ikke alle hadde like godt oppmøte, men det var nok til at vi vil forsøke på nytt dette året.

ØRA - 23.4.

Øra er stedet der det blåser kald nordavind uansett retning vinden kommer fra. Vi har derfor installert ei campingvogn der for å gjøre det litt triveligere. 12 stk får det naturligvis trangt inne i vogna, men når en kan studere gravender og kongeørn i teleskopene, foretrekker de fleste å være ute. Børre, som er den fødte turoperatør, sørget for at kaffedrikkinga kunne gå på skift.

HALSAMYRAN - 21.5.

De 8 som deltok på denne utflukten, glemmer nok ikke så fort denne pene og innholdsrike maikvelden. Dette flotte våtmarksområdet viste seg fra sin aller beste side, og ga oss mange store naturopplevelser. For hva så vi ikke? - Storlom (1 par), horndykker (5 par), gråhegre (flere), krikand (flere par), stokkand (flere par), toppand (22 ind), trane! (3 ind i flukt), heilo (2 ind), vipe (flere), brushane (1 hann og 3 hunn), enkeltbekkasin (flere), småspove (flere), storspove (1 ind), grønnstilk (1), fiskemåke (flere), sandsvale (6), låvesvale (flere), taksvale (masser), heippiplerke (flere), kråke og sivspurv.

BJÆRANGSDALEN - 26.5.

6 stk trosset regn og hagl og snø. Inne i skogen var det likevel ikke så verst. Vi kikket i kassene til Sverre, og fant ut at kjøttmeisen og støren hadde fått unger, mens svart-hv. fluesnapperen ikke hadde kommet seg i ruginga. Dessuten var det uhorvelig mange gråtrostreir i kolonien. 21 arter fikk vi notert på blokka.

Halsamyran med Småvatnan er et meget rikt våtmarksområde med mye siv- og takrørvegetasjon. I år er den sjeldne lappfiskanda observert her.

Foto: Øystein Birkelund

ALMLIA - 3.6.

Til tross for bra vær med sol, var vi bare 4 stk som møtte opp. Almlia ligger sørvendt like ved Engenbreen i Holandsfjord. Her finner vi flere varmekjære trær med frodig undervegetasjon.

På fjorden observerte vi 7 alker - bra start! Opp mot husene i Engen kunne vi høre den særegne sangen til tornsangeren som satt i utkanten av et jorde. Lenger opp i skogen traff vi på et hissig rødstjertpar som holdt på å ordne seg et hjem i en mørken trestamme. Etter en fin tur med 25 arter observert, var det herlig med en kald brus på paviljongen spandert av Roald.

Snu bladet -
og du finner
LØSNINGEN
på oppgaven
side 27.

1. Lund
2. stor spoven
3. Håbre
4. Tjeld
5. Alke kongen

